

Pod vodou (Ľubomír Andrassy, predseda NKÚ SR)

Rečník 1

Dobrý deň, počúvate podcast Najvyššieho kontrolného úradu ctrl+A. Dnes sa budeme venovať strategickej a ústavou chránenej surovine vode. Problematikou pitnej vody vodárenských spoločností aj témou odkanalizovania rozvoja a obnovy vodovodov sa naši kontrolóri zaoberajú dlhodobo. Ilustrujú to viaceré kontroly vodárenských spoločností či monitoringu kvality pitnej vody, ktoré realizovali v posledných rokoch. Akú úlohu zohrávajú samosprávy vo vzťahu k vodárenským spoločnostiam a v čom, vidí Najvyšší kontrolný úrad rizika pri nakladaní so zvereným majetkom štátu, čo by v tejto oblasti mali zabezpečovať samosprávy a v akej podobe? Volám sa Daniela Bolech Dobáková, som hovorkyňou NKÚ a na tieto a ďalšie otázky sa budem pýtať predsedu úradu Ľubomíra Andrassyho, ktorého týmto vítam. Dobrý deň.

Rečník 2

Dobrý deň a teším sa, že budeme diskutovať o tak dôležitej téme ako je voda, ako je fungovanie vodárenských spoločností.

Rečník 1

Na úvod si môžeme vysvetliť, ako a kedy došlo k presunu vodárenských spoločností zo štátu na samosprávu.

Rečník 2

Zásadné rozhodnutia boli robené na prelome tisícročí, teda v roku dvetisíc dva sa robili rozhodnutia o tom, že štátne podniky, ktoré dovtedy boli pod kontrolou ústredných orgánov štátu, budú prenesené na miestne samosprávy. Samosprávy získali akcie, samosprávy získali majetok, ktorý dovtedy bol štátny. Vznikli vodárenské akciové spoločnosti. Vzniklo ich niekoľko a tieto vodárenské spoločnosti teda majú kľúčovú povinnosť, aby prostredníctvom vodárenskej infraštruktúry zabezpečovali distribúciu pitnej vody, aby rozvíjali existujúcu vodárenskú infraštruktúru. Pretože na Slovensku máme desiatky, stovky samospráv, kde občania nemajú vodovod, nemajú kanál a vodu si musia nosiť v taškách z obchodov alebo musia vodu získavať z vlastných studní, ktoré sú z hľadiska prevádzky veľmi nákladné.

Rečník 1

To bol teda ten hlavný cieľ tej transformácie?

Rečník 2

To bola hlavná podstata a zmysel a to, aby štát mal kontrolu nad vodou, tak preto štát povedal, že akcie vo vodárenských spoločnostiach môžu vlastníť len obce a mestá. Toto je základný princíp a tento ale základný princíp už je niekoľko rokov porušovaný a upozorňuje na to aj Najvyšší kontrolný úrad, pretože vedenia niektorých vodárenských spoločností na Slovensku sa snažia skupovať akcie najmä od akcionárov, teda od malých samospráv, od malých obcí, kde obce nemajú vodu, vodovod nemajú kanál a tieto obce si myslia, že tieto akcie sú im na obtiaž. To vôbec nie je pravda. Práve vďaka tomu, že obec vlastní akcie práve vďaka tomu, že sa cez tieto akcie môže podieľať na fungovaní vodárenskej spoločnosti, môže na valnom zhromaždení upozorňovať na to, že prosím vás, v mojej samospráve bývam stopäťdesiat - tristisíc obyvateľov a je najvyšší čas, aby vodárenská spoločnosť prijala plán rozvoja, v ktorom sa objaví aj investícia, vďaka ktorej obyvatelia mojej obce budú môcť využívať konečne vodovod. A nebudú musieť ťahať ťažké tašky z obchodu s pitnou vodou domov, aby si mohli uvariť zo zdravej pitnej vody.

Rečník 1

A aké sú hlavné riziká, ktoré našli naši kontrolóri v praxi?

Rečník 2

Ono je to asi presne tak ako vo všetkých segmentoch verejných politík na Slovensku. Aj vo verejnej politike voda vodárenská infraštruktúra, ktorá okrem iného je súčasťou kritickej infraštruktúry štátu. Teda my nehovoríme o niečom, čo dnes vybudujem, zajtra zruším. To zajtra opäť môžem niečo s tým urobiť? Tak v tomto kontexte identifikujeme jedno veľmi vážne riziko a to je modernizačný dlh. My na základe našich kontrol, ktoré sme urobili tak ako ste povedali, v predchádzajúcich rokoch sme identifikovali modernizačné investičné riziko. Dlh, ktorý máme v tejto kritickej infraštruktúre štátu na úrovni viac ako 5 miliárd EUR. Sme toho názoru, že toto číslo je dnes ešte väčšie a to súvisí nielen s tým, že obce a mestá majú zastarané vodovody, majú zastaranú kanalizáciu, že v mnohých samosprávach na Slovensku, najmä v tých koncových obciach, máme straty na vodovodoch niekde na úrovni 70, 80 až 90 percent. Ak sa pozrieme na niektoré vodárenské spoločnosti, tak priemer strát na vodovodoch je niekde na úrovni 25 - 30 percent. To znamená, že ak vyrobíte 100 litrov pitnej vody, tak kým sa vám tá voda dostane kohútikom do vašej domácnosti, tak práve preto, že je starý vodovod, že je deravý, tak sa vám dvadsaťpäť litrov vody stratí v pôde. To sú niekoľko miliónové, ak nie miliardové straty, ktoré spôsobujú vážne ekonomické problémy a to je plytvanie s tým najcennejším čo máme a to je pitná voda. Toto asi je najvážnejší problém vodárenských spoločností, že nemajú zdroje na to, aby modernizovali existujúcu sieť, aby budovali vodovodnú kanalizačnú sieť tam, kde dnes, v ktorých samosprávach tá sieť nie je.

Rečník 1

To sú naozaj veľké čísla. Robí sa s týmto problémom niečo?

Rečník 2

Samosprávy na to nemajú dostatok zdrojov ako akcionári, na to nemajú dostatok zdrojov vodárenské spoločnosti. Vodárenské spoločnosti boli vytvorené akcionármi práve preto, aby sa starali nielen o prevádzku vodovodov, kanalizácií, čističiek odpadových vôd, ale aby aj svojím vysoko profesionálnym fungovaním generovali peniaze na to, aby sa opravovali vodovody, aby sa rozširovala existujúca sieť, aby sa budovali čističky, aby sme nevypúšťali zlú vodu do riek, aby sme neohrozovali životy, či už v riekach, alebo v jazerách či vodných priehradách. Toto všetko to sú otázky, na ktoré má poskytnúť odpoveď vodárenská spoločnosť. Vodárenské spoločnosti dlhodobo vykazujú zlé hospodárske výsledky, nemajú dostatok zdrojov na investovanie a dnes sme v situácii, že Slovensko čelí žalobám zo strany Európskej komisie za to, že si neplníme svoje záväzky, že si neplníme záväzky ohľadom napájania obcí, miest na vodovodnú infraštruktúru, že nerozvíjame kanalizačnú sieť, že nebudujeme čističky odpadových vôd a ak by sme nemali európske finančné prostriedky, ak by v týchto témach neboli aktívne obce a mestá, tak vodárenské spoločnosti úplne v tejto oblasti zlyhávajú. Áno, zlyhávajú aj preto, že nemajú zdroje a nemajú zdroje aj preto, lebo tento segment je regulovaný a aj z tohto dôvodu Najvyšší kontrolný úrad v týchto dňoch realizuje opäť kontrolu vo vodárenských spoločnostiach, ale aj v Úrade pre reguláciu v sieťových odvetviach, pretože sa chceme pozrieť na to, že či je na Slovensku správne nastavená regulačná politika, lebo v nej vidíme problém, prečo vodárenské spoločnosti, prečo akcionári nevedia investovať do modernizácie, ale aj do rozšírenia existujúcej vodárenskej infraštruktúry.

Rečník 1

V posledných mesiacoch pri vodárenských spoločnostiach rezonuje téma spojená s dlhopisovým programom vodárenskej, teda Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti. Kontroloval ho už niekedy NKÚ?

Rečník 2

My sme už v minulosti upozorňovali na niekoľko zvláštnych situácií, ktoré sa dejú v tejto oblasti. Upozorňovali sme napríklad na to, že to, čo sa dialo v Bratislavskej vodárenskej spoločnosti, je na hrane zákona. Môže byť až za hranou zákona a fungovanie matky a dcéry v rámci akciovej spoločnosti je podľa nášho názoru alebo bolo

podľa nášho názoru v rozpore so zákonom. Dnes hlavné mesto Slovenskej republiky ako hlavný akcionár, ale aj Bratislavská vodárenská spoločnosť čelí významným finančným sankciám za porušovanie legislatívnych pravidiel na základe nášho pohľadu na to, ako fungujú vodárenské spoločnosti, čo je ich zákona, povinnosť. Že vlastníkom tých akcií sú samosprávy. To nie je súkromná firma, tam nikto nedal súkromný kapitál, to je majetok, ktorý štát previedol na samosprávy s jediným cieľom udržiavať, prevádzkovať, modernizovať a rozvíjať vodárenskú infraštruktúru. Tu nikto nemôže prísť ako spasiteľ a tvrdiť, že on vymyslí dokonalý nástroj na to, že ako ideme riešiť niekoľkomiliardovú sekeru. My aj práve preto dnes preverujeme ako za posledné 3 roky od našich predchádzajúcich kontrol dokázali vodárenské spoločnosti generovať viac peňazí na to, aby straty na vodovodoch neboli na úrovni 25 30 70 percent. Aby sme napríklad na východnom Slovensku, ak hovoríme o Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, kde táto spoločnosť má viac ako 760 akcionárov, ale reálne máme na vodovod pripojený len niečo cez 600 samospráv. Kedy kto, akým spôsobom pripojí tie ostatné samosprávy na vodu? Kedy budeme budovať novú kanalizáciu, aby nám nekončila voda niekde v potoku alebo niekde v poli?

Rečník 1

Vráťme sa, ale k dlhopisovému programu. Ako vnímate tento projekt a v čom vidíte riziká?

Rečník 2

Náš názor na dlhopisový program je taký, že my nemôžeme posudzovať aktivitu, ktorú niekto ponúka do budúcnosti. Kontrola nie je o tom, že je súčasťou rozhodovania dnes pre budúcnosť. Ak by sme posudzovali dlhopisový program, tak by sme ho v budúcnosti nemohli kontrolovať. My ale upozorňujeme akcionárov, ktorými sú obce zo východného Slovenska, ale aj časti stredného, že ich povinnosťou je starať sa o akcie. Oni nemôžu stratiť kontrolu nad fungovaním vodárenskej spoločnosti, kde majú majetok, lebo každá akcia je nejaký majetok. Každá samospráva cez akciu má majetok vo vodárenskej spoločnosti. A zákon hovorí jasne vašou povinnosťou ako vlastníka verejného majetku je ho zhodnocovať, rozvíjať a nie predávať, nie zbavovať sa ho formou výmeny akcií za dlhopisy a na to my upozorňujeme starostov. My nehodnotíme dlhopisový program. Našou úlohou nie je posudzovať inovatívne projekty ktorejkoľvek verejnej či štátnej inštitúcie, ale našou povinnosťou v zmysle nášho zákona je nielen kontrolovať, ale aj upozorňovať na riziká. Veď každá kontrola vychádza z analýzy rizík a takto ako máme popísané riziká v rámci vodárenských spoločností, tak máme popísané riziká v rámci zdravotníctva, vzdelávania a nerobíme nič iné, len si plníme našu povinnosť a podľa nášho názoru starostovia primátori, ktorí rozhodujú o tom, že či chcú alebo nechcú vymeniť svoje akcie za dlhopisy, majú mať nielen pekné motúziky kreslené popred ich oči, ako zrazu získajú ďalšie zdroje, finančné zdroje do ich rozpočtov, ktoré sú dnes tiež podkapitalizované. Ale my im musíme povedať, prosím vás, vy nenakladáte so svojím majetkom, to je verejný majetok a raz sa vás niekto môže pýtať, prečo ste akcie vymenili za dlhopisy? Prečo cena výmeny týchto akcií za dlhopisy nebola 50 – 60 €, ale 13 € a najmä prečo vy ste sa vzdali vašich práv vašich povinností v prospech manažérov vodárenskej spoločnosti? Za spoločnosť v prvom rade rozhoduje, ak zodpovedá akcionár a akcionár má manažment, ktorý má robiť to, čo chce akcionár. V tomto prípade to funguje presne naopak. Úzke vedenie spoločnosti menežéri diktujú akcionárom samosprávam, čo majú robiť a kupujú si ich na to, že im sľubujú. Keď ste doteraz nemali z vodárenskej spoločnosti ani euro, my vám ponúkame 1000 - 2000 -5000 €. My vám sľubujeme niečo čo, ale nikto nevie, ako chcú reálne tieto vodárenské spoločnosti naplniť.

Rečník 1

Na akú dlhú dobu sa samosprávy vzdávajú svojich akcií?

Rečník 2

Ponúka sa výmena akcií za dlhopisy na obdobie 20 rokov. Ten program ponúka aj určité spätné vrátenie týchto akcií, ale my opäť upozorňujeme na to, že spätné vrátenie musí byť presne popísané v zmluve. My sme identifikovali vážny problém pri Národnej diaľničnej spoločnosti, kde sme raz zaplatili vybudovanie mýtneho

systému za niekoľko stovák miliónov EUR a keď nastal deň d, kedy sa ten systém mal odovzdať štátu, zrazu ten, kto ho vybudoval, ktorému štát dal na to vybudovanie peniaze žiada od štátu niekoľkonásobne viac ako reálne ten systém stál. Preto sme upozornili samosprávy, preto samosprávy upozornili odborníci na túto problematiku. Prosím vás, musí byť jednoznačne povedané, ako bude prebiehať systém späť odkúpenia ziskania akcií. Dnes nevieme predikovať, čo bude o 3 o 5 rokov a tu niekto vám chce povedať, že o 20 rokov to bude takto len preto, lebo štát si neplní svoje povinnosti voči samosprávam. Samosprávy nedostávajú dostatok verejných zdrojov na to, aby vedeli realizovať nielen svoje prenesené, ale aj originálne kompetencie. A preto sa ani nečudujeme niektorým samosprávam, že chcú takýmto spôsobom získať alternatívny zdroj financovania. To je ale podľa môjho osobného názoru cesta do pekla, pretože týmto spôsobom my ešte odčerpávať budeme peniaze z vodárenských spoločností a úlohou vodárenských spoločností nie je byť alternatívnou bankou pre miestne samosprávy. Vodárenské spoločnosti nemajú dávať peniaze akcionárom za to, že ich akcie má niekto iný. Vodárenské spoločnosti majú vykonávať podnikateľské regulačné službové aktivity, ktoré majú generovať peniaze. Nie preto, aby riešili diery v rozpočtoch samospráv, teda akcionárov, ale aby riešili problémy spojené s fungovaním vodárenskej spoločnosti, aby riešili investície, aby riešili modernizáciu, aby konečne sme pripájali ďalšie obce, ktoré nie sú napojené na vodovodnú či kanalizačnú infraštruktúru a na to potrebujete peniaze a žiadna výmena akcie za dlhopis vám peniaze negeneruje, práve naopak, bude vám odčerpávať peniaze z vodárenskej spoločnosti preto, aby ste plátali diery, ktoré majú v rozpočtoch samosprávy. Ale toto je naozaj veľmi zlá cesta A podľa môjho názoru, toto je cesta, ktorá je na hrane zákona.

Rečník 1

Z čoho chcú vlastne tie vodárne vyplácať výnosy dlhopisu? Keď vlastne majú niekoľko 100 miliónový dlh.

Rečník 2

Myslím si, že je to veľmi dobrá otázka a ja ak by som bol starostom, by som sa pýtal tak isto ako sa vy pýtate mňa, predstaviteľov vodárenskej spoločnosti. Dnes celý tento segment je regulovaný, dnes z regulovaných cien nemôžete tieto výnosy z dlhopisov vyplácať, ak by ste ich chceli vyplácať, tak ich môžete vyplácať len z neregulovaných podnikateľských aktivít, teda možno z nejakej stavebnej činnosti. Ak sa pozrieme na hospodárenie Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, nielen na ten predchádzajúci rok, ale aj na minimálne tých predchádzajúcich 10 rokov, zistíme, že spoločnosť je v hospodárskych problémoch. Spoločnosť nevie generovať čísla, zisky, ktoré by aktívne a dynamicky modernizovali existujúcu infraštruktúru. Ak sme zaznamenali nejaký rozvoj v rámci vodárstva na východnom Slovensku, tak to vďaka aktívnym samosprávam, ktoré získali financie z eurofondov, následne vybudovanú infraštruktúru odovzdali dali vodárenskej spoločnosti, ktorá to môže prevádzkovať, teda pri pohľade len na tie čísla, ktoré máme k dispozícii. Tak vidíte, že dnes spoločnosť nevie generovať tých viac ako 2 milióny EUR ročne, aby vyplácala výnosy z dlhopisov, ale možno cestou k tomu je aj to, čo bolo pred niekoľkými mesiacmi aj verejne prezentované predstaviteľmi spoločnosti, že keď predsa vieme výnosy z dlhopisov premietnuť aj do ceny vodného a stočného, ale to by sa museli zmeniť regulačné pravidlá. To by musel národný regulátor povedať áno, výnosy idú do vodného a stočného a teda v konečnom dôsledku by tieto peniaze nezaplatil nikto iný len občan, ktorý využíva to, že má pitnú vodu vo vodovodnom kohútiku doma.

Rečník 1

V tejto súvislosti vodárenská spoločnosť tvrdí, že nie je ich zámerom zvyšovať ceny vodného a stočného a takisto tvrdia, že samosprávy neprídu o žiadny majetok, že nejde o skrytú privatizáciu, ako sme to niekde nazvali.

Rečník 2

To, či samosprávy prídu alebo neprídu o majetok. Podstatné je to, že oni prídu o akcie. Prídu o možnosť ovplyvňovať chod tejto spoločnosti na valných zhromaždeniach. Ak si pozrieme, ako boli zmenené stanovy, že akcie, ktoré dočasne bude mať vodárenská spoločnosť, môže predstavenstvo vodárenskej spoločnosti preniesť aj na občianske združenie, na subjekt, ktorého členom stačí, že bude jeden akcionár v podaní obce alebo mesta, tak sa výrazným spôsobom mení podiel akcií, ktoré sú uplatniteľné na valnom zhromaždení, teda slovíčko skrytá privatizácia je na mieste. Ono je na mieste práve preto, že my o tomto probléme hovoríme už dlhodobo, upozorňoval bývalý predseda kontrolného úradu Karol Mitrík na to aj vládu aj parlament. My sme neurobili nič iné, len sme upozornili na riziko možnej skrytej privatizácie. Za týmto rizikom si my jednoznačne stojíme a aj materiál, ktorý sme posielali samosprávam a vedia to aj vo vodárenskej spoločnosti, ale cielene klamú a zavádzajú, to bol materiál, ktorý nevypracoval Najvyšší kontrolný úrad, ale ktorý vypracoval tím odborníkov špecialistov, ktorých viedla bývalá viceguvernérka Národnej banky, bývalá šéfka súkromnej banky, pani Kohútiková. V tom tíme boli odborníci z rezortu financií, spravodlivosti zo životného prostredia. Mali sme tam aj zástupcu Najvyššieho kontrolného úradu. A tento tím odborníkov popísal riziká, ktoré môžu nastať, ak samosprávy nebudú rozhodovať na základe dostatočného množstva informácií a ak samosprávam nebude ponúknutý aj iný pohľad. Ja som veľmi prekvapený, že vodárenská spoločnosť atakuje Najvyšší kontrolný úrad, zosmiešňuje tých, dovoľm si povedať najkúsenejších odborníkov v tejto krajine len preto, lebo niekto si dovoľil hovoriť aj o tom B. Nielsen o tom A, o tých krásnych vzdušných zámkoch, ale aj o tom B čo môže nastať čo nastane, ak vodárenská spoločnosť nebude mať zdroje na to, aby vyplácala výnosy z dlhopisov. Ako sa k tomu postaví samosprávy? Ako to budú potom samosprávy účtovať, ako budú nakladať s týmito pohľadávkami, ktoré budú mať voči východoslovenskej vodárenskej spoločnosti a najsmutnejšie na tom všetkom je to, že celý tento proces menežuje a je v rukách občianskeho združenia, ktorý nemá žiadnu legitimitu vo vzťahu k akcionárom, teda k samosprávam a nemá žiadnu legitimitu ani k vodárenskej spoločnosti, pretože je to občianske združenie, ktorého členom môže byť aj akcionár, ale tam nie je akcionár členom na základe silu svojich hlasov v podobe akcií, ale tam každý akcionár, teda aj Košice aj Prešov aj Humenné. Ale aj tá Ubl'a alebo to posledné maličké mesto alebo obec na východnom Slovensku, ktorá má akcie vo Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, v tomto občianskom združení má len 1 hlas. Teda toto je podľa nás veľmi čudné. Veľmi čudné je, že aktivity, ktoré by mali vychádzať zdola, mali by vychádzať od akcionárov, vychádzajú od akéhosi občianskeho združenia, ktorého legitimita v celom tomto procese je veľmi otázna.

Rečník 1

Ako je to teda s tým zvyšovaním cien vody?

Rečník 2

No, opäť je tu taká finta fň, ktorú urobili predstavitelia vodárenskej spoločnosti, že dávajú verejné vyhlásenie, že nebudú kvôli dlhopisovému programu zvyšovať vodné a stočné. No veď to je úplne jasné, ani to nemôžu, lebo oni na to nemajú dosah, lebo voda je regulovaná, je regulovaná z hľadiska Štátneho regulátora Úradu pre reguláciu v sieťových odvetviach. A ak dnes nie je možné do ceny vodného a stočného započítať náklady, ktoré má vodárenská spoločnosť s takto vyplácanými výnosmi z dlhopisov, tak to je úplne jasné, ale nie preto, že by sa k tomu zaviazala vodárenská spoločnosť, ale preto, lebo takto to hovorí zákon a oni to nemôžu urobiť, lebo by išli nad rámec svojich zákonných kompetencií. Ale kedykoľvek sa môže stať, že sa upraví legislatíva, niekto urobí veľmi aktívny lobing a ani nevieme akým spôsobom v dnešnej legislatívnej džungli ako prebieha v parlamente sa dostane do zákona, že do regulovanej ceny je možné započítať aj napríklad výnosy z dlhopisov a je vybavené. Ale tým, že takýmto spôsobom môže získať vodárenská spoločnosť viac ako 3 milióny zo 6.9 milióna akcií vodárenskej spoločnosti, teda hovoríme niekde o viac ako 40 percentách, tak práve vďaka to tomuto na to obdobie 20 rokov sa výrazným spôsobom zmení vplyv akcionárskych hlasov a tým, že boli upravené stanovy a tým, že je možné tieto akcie vrátiť späť do toho životného cyklu. Tým, že sa prevedú na to určité obdobie na subjekt, ktorý je subjektom verejného práva, je obcou alebo mesto, lebo môže to byť aj občianske združenie, kde

môže byť a mala by byť minimálne 1 samospráva, tak takýmto spôsobom sa vrátia späť tieto akcie a niekto iný bude diktovať, akým spôsobom má fungovať vodárenská spoločnosť. My apelujeme na starostov a primátorov, aby sa nezbavovali tohto svojho práva, aby oni so svojimi akciami obhajovali záujmy svojich samospráv. A ak sa rozhodujú, či idú tým alebo iným spôsobom, aby si boli vedomí, že oni nerozhodujú o súkromnom majetku, ale rozhodujú o verejnom majetku a raz sa ich niekto môže prísť pýtať, prečo sa rozhodli tak alebo inak. Aké argumenty mali na to, že cenu akcie ohodnotili na 13 eur. Že či boli nejaké znalecké posudky ako vznikla táto cena? Pretože s akciami vodárenských spoločností sa nemôže obchodovať. Teda trh vám nevie vygenerovať cenu. Menovitá hodnota akcie je na úrovni tridsiatichtroch EUR. To je tá cena, za ktorú boli akcie upisované. Ak sa pozrieme dnes napríklad na imanie východoslovenskej spoločnosti a prepočítame akcie k tomuto vlastnému imaniu, tak sa dostávame pri 1 akcii na hodnotu viac ako šesťdesiatosem EUR. To sú legitímne otázky, legitímne kladieme otázku. A ak by prebiehala kontrola na úrovni samospráv, tak my sme povinní sa pýtať samospráv, ako bol dodržaný zákon o nakladaní s majetkom obcí, ako ste vygenerovali túto cenu a prečo ste povedali 13 áno a 33 nie. Toto sú legitímne otázky, na ktoré musí viesť poskytnúť odpoveď ten, kto zodpovedá za nakladanie s majetkom a ak to predstavitelia vodárenskej spoločnosti považujú za malicherné a že niekto ťahá ceny a čísla odbrucha, tak sa veľmi mylí, ale áno, vedenie vodárenských spoločností za sa za takéto rozhodnutia nebude zodpovedať. Za takéto rozhodnutia sa budú musieť zodpovedať starostovia, primátori, ktorí tie rozhodnutia urobia.

Rečník 1

Ako je to teda s tým informačným materiálom, ktorý distribuoval náš úrad?

Rečník 2

V minulom roku v lete som oslovil bývalého premiéra a požiadal o stretnutie, pretože sme už vtedy pripravovali kontrolu. Išli sme do follow up kontroly vo vodárenských spoločnostiach a identifikovali sme jedno z rizík, ktoré súvisí napríklad aj s dlhopisovým programom na východnom Slovensku v rámci východoslovenskej vodárenskej spoločnosti. Hovoríme o regióne, kde je na vodovody pripojených takmer milión obyvateľov. Teda to nie je vec, ktorá by sa dotýkala jednej malej obce alebo 100 alebo 500 obyvateľov. Preto sme rokovali s predsedom vlády a na základe aj týchto vážnych rokovaní premiér vytvoril pracovnú skupinu, ktorá sa tejto problematike venovala a pripravila určitý sled otázok a odporúčaní, ktoré boli smerované k uisteniu sa, že daný krok ak poviem takémuto rozhodnutiu výmene akcií za dlhopisy poviem áno ako starosta alebo primátor, tak mám mať uistenie, že robím správne rozhodnutie. Teda tento informačný materiál bol vypracovaný týmito odborníkmi, keďže tá pracovná skupina vznikla aj na základe nášho vstupu, bolo pre mňa úplne prirodzené, že tento materiál, tieto otázky, tieto riziká, ktoré s takýmto rozhodnutím vznikajú, sme poslali vedeniu združenia miest a obcí a Slovenska a predsedu sme požiadali, že ak uzná za vhodné, aby to distribuoval starostom a primátorom. Lebo nás sa pýtali starostovia primátori, že čo teda máme urobiť, aké vidíme riziká, lebo v každom rozhodnutí nie sú len pozitíva, ale aj riziká. Tak preto sme tento informatívny materiál poslali samosprávam a tento informatívny materiál vyvolal bulku nevôle zo strany vedenia vodárenskej spoločnosti a najmä zo strany občianskeho združenia, ktorý celý tento program tak povediac vymyslelo. A veľmi aktívne presadzuje medzi samosprávami z východného Slovenska.

Rečník 1

V tejto súvislosti VVSka podala sťažnosť na Ústavný súd. Ako to dopadlo?

Rečník 2

Nielen na Ústavný súd, ale niekoľkokrát sa predstaviteľ vodárenskej spoločnosti vyjadroval, ako ide NKÚ nad rámec svojho zákona. Ako my sme nikdy nič nekontrolovali, ako sa môžeme vyjadrovať. Niekoľkokrát sme pánom odkázali do vedenia vodárenskej spoločnosti, že sme vykonávali kontroly, že naše kontroly priniesli a

popísali vážne riziká, že naša aktivita nesúvisí len s výkonom kontroly, ale že kontroly pripravujeme na základe rizikových analýz. A ak vidíme niekde vážny problém, že môže dôjsť k porušeniu zákona, že niekto v budúcnosti by mohol za to nie byť aj trestnoprávnu zodpovednosť, tak je prirodzene našou povinnosťou o tom hovoriť a upozorňovať tých, ktorí rozhodujú nielen o tých úsmevných, ale aj o tých rizikových otázkach. My sme sa nenechali zastrašiť. Nenechám sa zastrašiť, pretože ataky, ktoré idú voči Najvyššiemu kontrolnému úradu, ktoré idú voči mojim kolegom kontrolórom, ale aj voči mojej osobe, áno, môžu ísť. My si plníme len našu zákonnú povinnosť. My sa nenecháme zastrašiť ani žiadnymi podaniami na súdy. Som presvedčený, že konáme v súlade s tým, čo Najvyšší kontrolný úrad môže robiť a napríklad aj samotný ústavný súd rozhodol ešte v polovici marca a nikto z vodárenskej spoločnosti nehovorí o tomto rozhodnutí. Nikto z vodárenskej spoločnosti, nedávno mali konferenciu, nehovoril o tom, že sú povinní zniesť kritiku. Sú povinní zniesť verejnú diskusiu aj o problematických otázkach, lebo majetok vo vodárenských spoločnostiach nie je súkromným majetkom, nie je majetkom 1 alebo 2 investorov. To je majetok štátu, ktorý bol tam vložený a zodpovednosť za tento majetok prebrali obce a mestá. Preto sa o tom, čo sa bude diať vo vodárenských spoločnostiach, musí diskutovať. Môže vodárenská spoločnosť podať ešte x trestných oznámení. Môže sa snažiť nás zastrašiť. Myslím si, že Najvyšší kontrolný úrad 30 rokov svojou históriou ukázal, že sa nenechá zastrašiť, nenechá sa manipulovať, ale čo je dnes problém, ktorý vidím aj ja osobne, že zatiaľ sme so samosprávami v tom sami. Ja očakávam, že začne konať veľmi aktívne v tomto vládne. Že začne v tomto konať Ministerstvo životného prostredia začnú konať orgány, ktoré sú v regiónoch a ktoré majú vykonávať nielen tú kontrolu, ktorú môže robiť NKÚ, ale aj kontrolu v súlade so zákonom o vodách a o kanalizáciách, že začnú konať iní, pretože v tejto chvíli nehovoríme o akosi jednoduchšej veci. My hovoríme o tom najcennejšom, čo je chránené ústavou a to je pitná voda. My hovoríme o infraštruktúre, vďaka ktorej túto pitnú vodu dostávame do domácností. My hovoríme o ochrane prírody, životného prostredia, zdravia občanov, lebo hovoríme o kanalizáciách a čističkách odpadových vôd, ale hovoríme o kritickej infraštruktúre, ktorá je jedna z nosných tepien fungovania tejto krajiny, nielen v bežnom, ale aj v mimoriadnom živote.

Rečník 1

Tak hlavne verím, že všetko dopadne hlavne v prospech občana. A ja Vám ďakujem za rozhovor.

Rečník 2

Verím, že aj vďaka iniciatíve mojich kolegov kontrolórov aj vďaka tomu, čo robí Najvyšší kontrolný úrad, sa podarí rozhybať kompetentných, lebo my našou prácou ich môžeme len rozhybať, pretože konať musia oni a verím, že v tomto probléme neostanú samosprávy, teda obce a mestá samotné a že konečne sa na ich stranu a za ich záujmy postaví aj kompetentné zodpovedné štátnej inštitúcie.

Rečník 1

Počúvali ste podcast s predsedom NKÚ Ľubomírom Andrassym. Počujeme sa nabudúce.

Rečník 2

Dovidenia.